

**MAROSIMLAR VA MATALLAR – DONO FIKRLARNING
IXCHAM IFODASI**

*Mirzanazarova Lobar – University of Management and Future
Technologies universiteti, S558-guruh 2-kurs talabasi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada marosimlar va matallar inson hayotida tutgan o‘rni, ularning jamiyatdagi ahamiyati va avlodlar o‘rtasida qadriyatlarni saqlashdagi roli yoritiladi. Marosimlarning insonlarni birlashtirish, madaniy merosni asrab-avaylash va jamiyat barqarorligini ta‘minlashdagi o‘rni tahlil qilinadi. Shuningdek, matallar hayotiy tajribani ixcham ifodalash vositasi sifatida ko‘rib chiqilib, ularning axloqiy va tarbiyaviy ahamiyati haqida so‘z yuritiladi. Marosimlar va matallar o‘zaro qanday bog‘liqlikda ekanligi ham tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Marosimlar, matallar, xalq donoligi, urf-odatlar, an‘analalar, jamiyat, qadriyatlar, madaniy meros, hayotiy tajriba, axloqiy tarbiya.

Kirish

Har bir xalqning madaniyati va hayot tarzi uning marosimlari va matallarida aks etadi. Marosimlar inson hayotining turli bosqichlarini nishonlash, jamiyatni birlashtirish va an‘analarni avloddan-avlodga yetkazish vositasi hisoblanadi. Matallar esa uzoq yillar davomida shakllangan hayotiy tajriba va donolikning ixcham ifodasi bo‘lib, kishilarni axloqiy va ma‘naviy tarbiyalashga xizmat qiladi.

Zamonaviy dunyoda globallashuv jarayonlari tufayli milliy qadriyatlarning o‘zgarishiga guvoh bo‘lamiz. Shu sababli, marosimlar va matallarning jamiyatdagi o‘rnini chuqur anglab, ularni kelajak avlodga yetkazish muhim vazifalardan biridir. Ushbu maqolada marosimlar va matallarning inson hayotidagi o‘rni va ularning bir-biri bilan bog‘liqligi keng tahlil qilinadi.

Marosimlar – jamiyatni birlashtiruvchi an‘analalar

Har bir jamiyatning ijtimoiy tuzilishi va madaniy qadriyatlari uning marosimlarida aks etadi. Marosimlar – bu inson hayotining turli bosqichlari, e‘tiqodi va qadriyatlariga asoslangan rasm-rusumlar bo‘lib, ular odamlarni birlashtirish va

jamiyat barqarorligini saqlashga xizmat qiladi. Marosimlar orqali kishilar o'z ajdodlari tajribasidan saboq olib, o'zaro hurmat va birdamlik tamoyillariga asoslangan hayot kechiradilar.

Marosimlar jamiyat a'zolarini birlashtirib, ularning o'zaro munosabatlarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Masalan, to'y, dafn va diniy bayramlar kabi marosimlar insonlarni bir yerga to'playdi, ularga o'zaro g'amxo'rlik va hurmat muhitida bo'lish imkonini yaratadi. Har bir marosim xalqning tarixiy an'analari va qadriyatlarini o'zida mujassam etgan. Ushbu an'analar avloddan-avlodga o'tib, millatning o'ziga xosligini saqlab qolishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, Navro'z bayrami nafaqat bahor kirib kelishini nishonlash, balki qadimiy dehqonchilik an'analarini, mehnatsevarlik va mehr-oqibatni targ'ib qilish marosimi hamdir.

Marosimlar orqali insonlar jamiyatdagi o'rnini aniqlab, ijtimoiy hayotga moslashadi. Masalan, bolani sunnat qilish, nikoh tantanalari yoki harbiy xizmatga kuzatish kabi marosimlar kishining yangi bosqichga o'tishini belgilaydi. Bu esa insonning jamiyatga moslashishida muhim ahamiyatga ega.

Bola tug'ilishi va uning voyaga yetishi bilan bog'liq marosimlar oilaviy va jamiyat birligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Masalan, sunnat to'yi yoki ism qo'yish marosimlari orqali ota-onalar farzandlarini jamiyatning to'laqonli a'zosi sifatida tanishtiradi. To'y marosimlari nafaqat ikki insonning hayotini birlashtirish, balki butun jamoani yaqinlashtirish vazifasini ham bajaradi. To'ylarda qarindosh-urug' va do'stlar yig'ilib, baxt va farovonlik tilash orqali o'zaro hurmat va birdamlikni mustahkamlaydi.

Marhumni so'nggi yo'lga kuzatish jamiyat hayotining ajralmas qismi bo'lib, bu marosim orqali insonlar o'z yaqinlariga hurmat bajo keltiradi va bir-birlariga dalda bo'ladilar. Bu esa jamiyatda hamjihatlik va insoniylik tamoyillarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Diniy va milliy bayramlar xalqning e'tiqodi va an'analarini mustahkamlovchi vositadir. Masalan, Qurbon hayiti, Ramazon hayiti, Mustaqillik kuni yoki Navro'z bayrami odamlarni jamlab, bir-birlariga mehr-oqibat ko'rsatishga undaydi.

Marosimlar – insonlar oʻrtasidagi ijtimoiy aloqalarni mustahkamlovchi, milliy va maʼnaviy qadriyatlarni avloddan-avlodga yetkazuvchi muhim anʼanalardir. Ular jamiyatni birdamlikka, oʻzaro hurmat va tushunishga undaydi. Shu sababli, har bir xalq oʻz marosimlarini asrab-avaylab, ularni kelajak avlodga yetkazishi lozim. Marosimlar faqatgina odatlar yigʻindisi emas, balki jamiyat hayotining ajralmas qismi, insonlarning oʻzligini anglash va birlashish vositasidir.

Marosimlar va matallar – ajralmas bogʻliqlik

Marosimlar va matallar bir-birini toʻldirib turadi. Marosimlar davomida matallar qoʻllanilishi odamlarning ushbu anʼanalarga yanada chuqurroq eʼtibor berishini taʼminlaydi. Masalan, toʻy marosimlarida “Baxtli oilaning kaliti – mehr va hurmat” kabi matallar ishlatilsa, keksalar yosh avlodga oila qadrini tushuntirishadi.

Bundan tashqari, dafn marosimlarida “Odamni ishi bilan eslashadi” kabi matallar marhumni xotirlash va hayot mazmunini tushunishga yordam beradi. Bunday holatlar matallarning faqat soʻz boʻlib qolmasdan, balki hayotning oʻzida qoʻllanishini va qadriyatlar uzluksiz davom etishini taʼminlaydi.

Xulosa

Marosimlar va matallar – xalqning madaniy merosi, hayot falsafasi va urf-odatlarining ajralmas qismi. Ular insonlarni birlashtirish, hayotiy tajribalarni ifodalash va axloqiy qadriyatlarni saqlash vazifasini bajaradi. Bugungi kunda globallashtirish jarayonida bu qadriyatlarni saqlab qolish va kelajak avlodga yetkazish har bir insonning vazifasidir. Chunki xalq donoligi va anʼanalari qanchalik mustahkam boʻlsa, jamiyat ham shunchalik barqaror va uygʻun rivojlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). Oʻquvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni oʻqitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
2. Хайдаров, С. (2023). Педагогик faoliyatda oʻqituvchi oʻzida kompetentlik sifatlarini shakllantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.

3. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
4. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
5. Хайдаров С. (2025). Oilalarda farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir etkazish. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
6. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
7. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
8. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.